

VOL. XXXX - 2022

ISSN : 0975-6566

ISSN : 0975-6566

Danish

Research Journal

دانش

VOL. XXXX - 2022

VOL. XXXX - 2022
Danish

International Peer Reviewed Refereed Journal

نشریه گروہ زبان و ادبیات فارسی، دانشکده علوم انسانی، زبان ها و ادبیات
دانشگاه کشمیر، حضرت تیل سرینگر، ہند

Post Graduate Department of Persian
Faculty of Arts, Languages & Literature
University of Kashmir
Hazratbal, Srinagar, J&K, India-190006

ISSN: 0975-6566

URL: <http://persian.uok.edu.in/Main/Default.aspx>

سال تاسیس مجله: 1969 میلادی

زدانش دل پیربرنا بود

توانا بود هرکه دانا بود

دانش

بازبینی بین المللی سالانه مربوط به مجله های تحقیقاتی ادبیات
شماره چهارم 2022 میلادی

حامی اعلی

پرفسور نیلوفرخان

رئیس، دانشگاه کشمیر

مدیرمسول و سر دبیر

دکتر جهانگیر اقبال

رئیس، گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه کشمیر

مدیران

دکتر محمد افروز عالم

استادیار، گروه زبان و ادبیات فارسی

دکتر شاداب ارشد

استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی

دکتر شاه نواز شاه

استادیار، گروه زبان و ادبیات فارسی

گروه زبان و ادبیات فارسی

دانشکده علوم انسانی، زبان ها و ادبیات

دانشگاه کشمیر، حضرتیل سرینگر، هند

ISSN: 0975-6566

URL: <http://persian.uok.edu.in/Main/Default.aspx>

DANISH

International Peer Reviewed Refereed

Annual Research Journal

Volume - 40, January – 2022

Patron

Prof. Nilofer Khan

Vice Chancellor

University of Kashmir

Chief Editor

Dr. Jahangir Iqbal

Head

Department of Persian

Editors

Dr. Mohd Afroz Alam

Sr. Assistant Professor

Dr. Shadab Arshad

Sr. Assistant Professor

Dr. Shahnawaz Shah

Sr. Assistant Professor

Department of Persian

Faculty of Arts, Languages and Literature

University of Kashmir

Hazratbal Srinager.190006.

کلیه حقوق نشریه حق گروه زبان و ادبیات فارسی محفوظ است۔

- سال چاپ.....ژانویه 2022 میلادی
- تیراژ.....صد و هشتاد نسخه
- بهای یک شماره..... 200 روپیه
- طراحی..... محمد اشرف میر
- چاپ خانه..... مہک پرنٹرس، ناید کدل

گروه زبان و ادبیات فارسی ، دانشگاه کشمیر، سرینگر، هند

هیت علمی مجله و شواری بازبینی:

- پروفیسر فضل الرحمان فقہی . ہرات . افغانستان
- دکترا احمد غنی خسروی - ہرات . افغانستان
- پروفیسر شریف حسن قاسمی - دہلی - ہند
- پروفیسر چندر شیکھر - دہلی - ہند
- پروفیسر مہر الدین نظامی - دوشنبہ - تاجکستان
- دکترا مصباح الدین محمود - دوشنبہ - تاجکستان
- پروفیسر حکیم دبیران - تہران - ایران
- پروفیسر علی موزنی - تہران - ایران
- پروفیسر عارف نوشاہی - اسلام آباد - پاکستان
- پروفیسر سیدہ فلیحہ زہرا کاظمی - لاہور - پاکستان

مجلس مشاورت

- ✿ دکتريجهانگير اقبال
- ✿ دکتري محمد افروز عالم
- ✿ دکتريشاداب ارشد
- ✿ دکتريشاه نواز شاه
- ✿ پروفيسر عادل امين کاک
- ✿ پروفيسر زاهده جبين
- ✿ دکتري مفتي مدثر
- ✿ دکتري محمد معراج الدين
- ✿ دکتري مشتاق حيدر

گروه زبان وادبيات فارسي ، دانشگاه کشمير ، سرينگر ، هند

Prof. Dr. Nilofar Khan
Vice-Chancellor
University of Kashmir
Haramul Ahsan (2008)
Jammu and Kashmir (India)

پیام رئیس دانشگاه کشمیر

زبان و ادبیات فارسی در هند و بویژه در کشمیر یکی از میراث علمی و فرهنگی گرانبهای علاقمندان به این زبان تلقی می‌شود. یقیناً در این راستا بخش زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه کشمیر نیز کارهای تحقیقی و پژوهشی را با علاقه و دلسوزی فراوان دنبال می‌کند و بدنبال آن آثار فارسی را بصورت کتاب و مجله در اختیار دانشجویان قرار می‌دهند.

باری دیگر از سلسله مجلات و فصلنامه‌های ادبی دانشگاه کشمیر با موضوعات مختلف در حوزه زبان و ادبیات، از سوی بخش زبان و ادبیات فارسی این دانشگاه در اختیار دوستداران این رشته قرار می‌گیرد که نشان از تلاش و کوشش فراوان اساتید زحمتکش این بخش است. بر این باورم که تلمی مقالاتی که در شماره‌های قبلی این مجله چاپ و منتشر شده و یا در این شماره آمده است، در نظر عموم دارای اهمیت ادبی، تاریخی و یا فرهنگی بوده و اکنون با همکاری و پشتیبانی سردبیر مجله و رئیس بخش زبان و ادبیات فارسی، دارای توانایی یکی دیگر از گامهای شایسته و مهم در کنار مجله‌های معتبر این زبان بشمار رفته باشد. امیدواریم که این سلسله مجلات چاپ شده از سوی بخش زبان و ادبیات فارسی دانشگاه کشمیر مرتباً در اختیار اساتید و بویژه دانشجویان این دانشگاه قرار گرفته و طبیعی است که محتویات آن را با توجه و اشتیاق مطالعه کنند.

در آخر به رئیس بخش زبان و ادبیات فارسی و استادان این بخش و یکایک کسانی که با تلاش و سعی خود توانستند این شماره از مجله را در اختیار ادب دوستان قرار دهند تبریک گفته و آرزوی موفقیت بیشتر این بخش در ارائه دادن چنین سلسله مجلات و نشریات آن هستم.

نیلوفر خان

پروفسور (دکتر) نیلوفر خان

رئیس دانشگاه کشمیر

حضرت بل سرینگر کشمیر، هند

سخن سردییر مجله دانش

بدون تردید تحقیق و تفحص و خلق آثار، در قالبهای گوناگون ادبی و تحقیق امری است که موجب نشاط و سرور اهل قلم و صاحبان ذوق و اندیشه بویژه دانشجویان و محققان جوان می‌شود.

خدای را شاکریم که بار دیگر همراه با شماره دیگری از مجله «دانش» را خدمت فرهیختگان، اساتید، دانشجویان و ادب دوستان عزیز سرتاسر هند و خارج از هند تقدیم می‌کنیم. نقش زبان و ادب فارسی در کشمیر در اعتلای ادب فارسی بر صاحبان علم پوشیده نیست و ما همواره تلاش کرده‌ایم زوایای مختلف ادب فارسی را در این سرزمین کهن و باستانی هندوستان مورد بررسی و تدقیق قرار دهیم. در همین راستا در شماره‌های پیشین به موضوعات مختلف پرداختیم و این شماره را نیز بر روش دیرینه و موضوعات مختلف خود اختصاص داده‌ایم.

شایان ذکر است که این مجله با داشتن امتیاز ویژه در شمار برترین مجلات پژوهشی و تحقیقی «کمسیون عالی دانشگاه (UGC)» قرار دارد و این امر موجب تشویق بیش افزون بین ادب دوستان سراسر کشور و نیز خارج از کشور شده است. همچنین این مجله باعث علاقمند شدن زیاد دانشجویان به مطالعه آن شده است. بعلاوه اساتید و فرهیختگان جوان و پیشکسوت کشور نیز مقالات خود را به بخش زبان و ادبیات فارسی ارائه می‌دهند. به این ترتیب مجله «دانش» نیز با همین عزم و اراده راسخ به بهترین و ماندگارترین شکل ممکن به تحقیق و پژوهش علمی، جستجو در برگ برگ منابع و اسناد معتبر برای یافتن پاسخ‌های متقن و شیوا به سوالات متعدد و بی‌پایان اهل دانش پرداخته است. کشف دقایق پنهان ادبیات فارسی در حوزه‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی و حتی سیاسی جوامع بشری نیز از دیدگاه خاصی در این مجله برخوردار است.

این شماره از «دانش» حاصل تلاش محققانه استادان و دوستداران محترم رشته زبان و ادبیات فارسی است که همانند سالهای گذشته مشوق و مدد رسان بخش زبان و ادبیات فارسی دانشگاه کشمیر بوده‌اند.

در این شماره بیشترین عناوین به معرفی شخصیت‌های ادبی و فرهنگی که با آثار ماندگار، نام خود را در تاریخ و در میان فرهیختگان، پژوهشگران و ادیبان برای همیشه جاویدان ساخته‌اند، پرداخته است. و نیز عناوین دیگر مقالات به معرفی و نقد متون و عنوانی هم مربوط به سیر تاریخی و گسترش زبان فارسی است. فارغ از عنوان‌های انتخاب شده که علاقه‌مندی و سوابق مطالعاتی پدیدآوردگان را در برمی‌گیرد. با ارج نهادن به همت و تلاش آن بزرگوران توفیق و سعادت روزافزون اهل فضل و دانش را از خداوند متعال خواستاریم.

چنانچه مستحضرهستید این مجله دارای موضوعات مقالات مختلف بطور عمومی آمده است. در این شماره مقالات گرانقدر از ادیب دوستان سراسر جهان از جمله کشورهای ایران، افغانستان، تاجیکستان و غیره ارائه داده‌اند. این مجله بنا به روال هر ساله دارای سه بخش مهم به سه زبان زنده دنیا بترتیب فارسی، اردو و انگلیسی درجه بندی شده است.

جای دارد که از مرکز تحقیقات فارسی، دهلی نو و بویژه از رایزن محترم فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در دهلی نو، جناب آقای دکتر محمدعلی ربانی که همیشه در راستای گسترش زبان فارسی در هند کوشا هستند و ما را در این زمینه همکاری و راهنمایی می‌کنند، تشکر و قدردانی نمود.

در پایان سپاس و تشکر از رئیس دانشگاه کشمیر سرکار خانم (دکتر) نیلوفر خان، رئیس آکادمی دانشگاه کشمیر جناب پروفیسور فاروق احمد مسعودی، رئیس تحقیقات دانشگاه کشمیر پروفیسور ارشاد احمد و مدیر اداره ثبت جناب دکتر نثار احمد میر، رئیس دانشکده زبان و علوم انسانی پروفیسور عادل امین از صمیم قلب سپاسگزاری می‌کنم. و نیز از همه کسانی که در تهیه و چاپ این شماره با رایة مقالات، نظرات مشورتی، ما را مورد لطف قرار داده‌اند تقدیر و تشکر می‌نمایم.

در هر حال قدم اولیست که نمی‌تواند خالی از خطا باشد. ضمن دعوت از کلیه عزیزان جهت ارسال مطالب و مقالات و تحقیقات چاپ نشده آنان جهت بررسی و چاپ در مجله آینده «دانش»، امید ما به راهنمایی‌ها و همکاری استادان و دانشمندان از سراسر گیتی است تا ما را درین راه یاری دهند و گام به گام به سمت گام‌های مستحکم و استواری در رایة این خدمت مبدل سازند و صد البته که توفیق الهی را نیز شب و روز طلب می‌کنیم.

در پایان نیز بار دیگر بخش زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه کشمیر به منظور پاسداشت میراث ادبی مشترک بین دو کشور ایران و هندوستان و معرفی آراء و اندیشه‌های فارسی‌گویان و فارسی‌نویسان هند مجموعه حاضر را به طور اجمالی به دوستان زبان و ادبیات و فرهنگ دو کشور تقدیم می‌کند.

سردبیر

دکتر جهانگیر اقبال

رئیس، گروه زبان و ادبیات فارسی

دانشگاه کشمیر - سرینگر